

ЛУШПІНСЬКИЙ Олександр Онуфрійович (23. 07. 1878, с. Буцнів, нині Терноп. р-ну Терноп. обл. — 20. 11. 1943, Львів) — архітектор, графік. Закін. архіт. відділ. Політех. школи у Львові (1904). Відтоді до 1919 працював у проект. бюро **І. Левинського** (влас. патенту на будівництво не мав). Один із творців укр. версії львів. сецесії (модерну). Брав участь у проектуванні будинку товариства «Дністер» (1904–06), бурси інституту «Нар. дім» на вул. Куркова (нині М. Лисенка), № 14–14а (1906–07), гімназії та бурси Укр. пед. товариства на вул. Кшижова (1906–08; від 1913 — монастир василіянок; нині Нац. лісотех. університет України, вул. Генерала Чупринки, № 103) у Львові, Нар. домів у містах Копичинці (нині Гусятин. р-ну Терноп. обл.; 1903–09), Кіцмань (нині Чернів. обл.; 1906–07), Самбір (1910-і рр.), Кам'янка-Струмилова (нині Кам'янка-Бузька; обидва — нині Львів. обл.), львів. дільниці Клепарів на вул. Йордана (нині В. Сосюри; обидва — 1910–11), рідному селі (1908–09) та с. Милування (нині Тисмениц. р-ну Івано-Фр. обл.; 1910–11, будівлю знищено 1942), комплексу для василіянок у м. Станіслав (нині Івано-Франківськ; 1910–14, 1938). Цінною пам'яткою нар.-романт. течії Львова є колиш. санаторій К. Солецького (нині відділ шпиталю прикордон. військ України на розі вул. Личаківська, № 107 та І. Рєпіна, № 2), споруджений 1908 за проектом Л. 1906. На вул. С. Виспянського (нині І. Вишенського), № 12 — вілла, збудована 1911–12 для відомого адвоката Р. Ковшевича. Поєднання гуцул. і закопан. мотивів демонструє будинок Ю. Скварчинського на вул. Потоцького (нині Генерала Чупринки, 11а; у спів-авторстві з **Т. Обмінським**, 1906–07). На вул. Л. Набеляка (нині І. Котляревського), № 25 за проектом Л. зведено кам'яницю М. Кучинського (1908–09). За проектами Л. 1904–14 виконували вироби з металу, дерева, кераміки,

книжк. обкладинки, театр. декорації (для балу студент. товариства «Основа» у Львові 1911, проектував для нього також будинок) та інтер'єри (гол. зал Нар. дому та читальні товариства «Просвіта» у Клепарові). Він розробляв внутр. приміщення у проекті укр. театру у Львові (1908–10). За його ескізами виробляли плитку, кахлі, свічники, вазони, тарелі. Вже на поч. 20 ст. Л. проектував церкви у новому стилі «гуцул. сецесії», на противагу неовізант. спорудам **В. Нагірного**. 1902 переміг в архіт. конкурсі, який оголосив митрополит **А. Шептицький**, 1904 поділив 1-у премію з **Л. Левинським** на конкурсі проектів церкви у с. Соколівка (нині Буського р-ну Львів. обл.). Візант.-роман. стилізації застосував у проектах церков у селах Оброшине (нині Пустомитів. р-ну; 1912–14, співавтор **Т. Обмінський**), Бориня (нині смт Турків. р-ну), Довге (нині Стрий. р-ну; обидві — 1912; усі — Львів. обл.), Серединки (нині Терноп. р-ну Терноп. обл.; 1913) і у приклад. творах літург. призначення. Бл. 1917–18 на прохання **І. Свенціцького** Л. зробив креслення нового будинку Нац. музею у Львові в неокласицистич. стилі (не реалізовано). У 1920–30-х рр. мешкав і працював у Львові в будинку на вул. М. Зиблікевича, № 44 (нині І. Франка, № 72). У цей період за планами Л. споруджено муров. і дерев'яні церкви в селах Мшана, Кліцко, Нове Село (нині усі — Городецького р-ну Львів. обл.), Бабухів (нині Рогатин. р-ну), Велдіж (нині Шевченкове Долин. р-ну), Осмолода (нині Рожнятів. р-ну), м. Тисмениця (нині усі — Івано-Фр. обл.), с. Угорськ (нині Шумського р-ну Терноп. обл.). Звів церкви у м. Комарне (нині Городецького р-ну; 1923), с. Кадлубиська (нині Лучківці Бродів. р-ну Львів. обл.; 1925), м. Тлумач (нині Івано-Фр. обл.; 1927). З елементами функціоналізму збудовано церкву св. Йосафата у м. Перемишль (нині Підкарпат. воєводства, Польща; 1930-і рр.). Як чл. реставрац. комісії при греко-катол. митрополії Л. багато часу приділяв охороні реліг. пам'яток. 1926 спорудив огорожу церкви св. Миколая, 1933 реставрував дерев'яну церкву Святої Трійці (17 ст.) на Сихові, 1937–38 керував реставрацією собору св. Юра. Брав участь у виставці Ліги допомоги промислу (1909; експонував низку проектів церк. предметів, зокрема кіот з майолік. триптихом «Христос із двома ангелами»), Першій виставці архітектури (вересень–жовтень 1910; замальовки дерев'яних церков Сх. Галичини та проект церкви у с. Балинці, нині Снятин. р-ну Івано-Фр. обл., за мотивами церкви св. Юрія у м. Дрогобич, нині Львів. обл.), архіт. виставці під час Весняного салону Товариства приятелів красних мистецтв (травень–червень 1914), у першій виставці Гуртка діячів укр. мистецтва (червень 1922; усі — Львів). У квітні 1915 у Нац. музеї у Львові відбулася

персон. виставка Л., на Військ. виставці 1916 у Відні був окремий дерев'яний павільйон УСС його авторства. За планами Л. створ. і встановлено пам'ятники Т. Шевченку в с. Бурдяківці (нині Борщів. р-ну Терноп. обл.; 1911) та м. Винники (нині Львів. міськради; 1913), пам'ятник у с. Підлисса (нині Золочів. р-ну Львів. обл.) і мармур. мемор. дошки з гуцул. орнаментикою на фасаді церкви Святого Духа у Львові та в інтер'єрі собору св. Юра (усі — 1911) М. Шашкевичу, пам'ятник І. Левинському зі зламаною романо-візант. колоною на п'єдесталі (1920) і надгробок І. Белея (1930-і рр.) на

Личаків. кладовищі. У 1916–17 створив серію проектів сільс. хат і установ до альбому «Відбудова знищених осель у Східній Галичині» (1916). Бл. 70 рисунків дерев'яних укр. церков зберігаються у Нац. музеї у Львові, частину вміщено в альбомі «Дерев'яні церкви Галичини XVI–XVIII ст.» (Л., 1920). Член Руського керам. гуртка (1907) та Укр. тех. товариства у Львові (від 1913). У 1930-х рр. [М. Голубець](#) писав про нього як про «найкращого галицького архітектора сучасності». Іменем Л. названо вулицю у Львові.

[Ю. О. Бірюльов](#)

Фотоілюстрації

Бібліографічний опис:

Лушпинський Олександр Онуфрійович / Ю. О. Бірюльов // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. — К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2017. — Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-59556>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).